

"למי הנערה הזאת?"

יא ש"ג ל"ג א"ד

הרבנית ש"ח

מגילת דות

א. **וַיֵּשֶׁב הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ**, שהיה אומר, אלי תבוא מלכות, **וַיֵּשֶׁם אֶשְׁתּוֹ נַעֲמִי**, שהיו מעשיה נאים ונעימים.

ב. למה נענש אלימלך, על ידי שהפיל ליבן של ישראל עליהם, משל לשר חשוב, שהיה שרוי במדינה, והיו בני המדינה סבורין עליו ואומרים, שאם יבואו שני בצורת הוא יכול לספק את המדינה עשר שנים מזון, כיון שבאת שנת בצורת יצתה לה שפחתו, הולכת בשוק, וקופתה בידה. והיו בני המדינה אומרים, זהו שהיינו בטוחים עליו שאם תבוא בצורת הוא יכול לפרנס אותנו עשר שנים, והרי שפחתו עומדת בשוק וקופתה בידה? כך, אלימלך היה מגדולי המדינה ומפרנסי הדור, וכשבאו שני רעבון, אמר, עכשיו כל ישראל מסבבין פתחי, זה בקופתו, וזה בקופתו, עמד וברח לו מפניהם, הדא הוא דכתיב: **וַיִּגְלַף אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוֹדָה**.

ג. **וַיֵּשְׂאוּ לָחֶם נָשִׁים מוֹאָבִיּוֹת**, תני, בשם רבי מאיר, לא גירום, ולא הטבילו אותם, ולא היתה הלכה להתחדש... **וַיֵּשֶׁם הָאִתָּה עֲרֻפָה**, שהפכה עורף לחמותה, **וַיֵּשֶׁם הַשְּׂנִית רוּת**, שראתה בדברי חמותה. רבי ביבי, בשם רבי ראובן אמר, רות וערפה בנותיו של עגלון היו.

ד. **וַיִּוֹקֵים וַאֲנָשֵׁי כּוֹזַבָּא וַיּוֹאֲשׁ וַשְׂרָף אֲשֶׁר בָּעֵלוּ לְמוֹאָב וַיֵּשְׁבוּ לָחֶם וְהַדְּבָרִים עֲתִיקִים** (דברי הימים א, פרק ד) **וַיּוֹקֵים**, זה אלימלך, וואנשי כוזבא, אלו בניו, שהיו מכוזבים, וואשי, שנתיאשו מארץ ישראל, ושרף, ששרפו את התורה, רבי מנחמא, בשם רבי אחא, וכי שרפו, אלא, ללמדך, שכל מי שביטל מן התורה דבר אחד, כאילו שרפוה, אשר בעלו למואב, שנשאו נשים מואביות. ושהניחו [את] ישראל, ונסתפחו, בשדי מואב, וישבי לחם, זה נעמי, שנאמר, **וַתָּשֶׁב נַעֲמִי וְרוּת הַמּוֹאָבִיָּה בְלִתָּה עִמָּה, הַשְּׂבָה מִשְׂדֵי מוֹאָב, וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם**.

ה. **וַתִּקֶּם הִיא וְכַלּוֹסֻתִיָּה וְתָשֶׁב מִשְׂדֵי מוֹאָב, כִּי שָׁמְעָה בַּשָּׂדֶה מוֹאָב**, שמעה מהרוכלין המחזירין בעירות, וכמה שמעה **כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָחֶם לָחֶם**.

ו. **וַתֹּאמֶר רוּת אֶל תַּפְגְּעֵי בֵּי לְעֻזָּבֶד לְשׁוֹב מֵאַחֲרַיִךְ**, מהו 'אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך?' מכל מקום דעתי להתגיר, אלא, מוטב על ידך ולא על ידי אחרת. כיון ששמעה נעמי כך, התחילה סודרת לה הלכות גרים. אמרה לה, בתי, אין דרכן של בנות ישראל לילך לבתי תיאטראות, ולבתי קרקסאות של גוים, אמרה לה, 'אל אשר תלכי אלך'. אמרה לה, בתי, אין דרכן של ישראל לדור בבית שאין שם מזוזה, אמרה לה, 'באשר תליני אלני'. 'עמד עמי, אלו ענשין ואזהרות. ואלוהיך אלוהי, שאר מצות.

ז. **וַשְּׂבָנָה בְּנוֹתַי, לִכְנָן**, רבי שמואל בר נחמני, בשם רבי יודן ברבי חנינא אמר, בשלוש מקומות כתיב כאן (א, ח) 'שבנה' (א, י"א) 'שבנה' (א, י"ב) 'שבנה', כנגד שלוש פעמים שדוחין את הגר, ואם הטריח יותר מכאן, מקבלין אותו.

ח. **לְמִי הַנְּעֶרָה הַזֹּאת**, וכי לא היה מכירה? אלא, כיון שראה אותה נעימה ומעשיה נאים, התחיל שואל עליה. כל הנשים שוחחות ומלקטות, וזו יושבת ומלקטת. כל הנשים מסלקות כליהם, וזו משלשלת כליה. כל הנשים משחקות עם הקוצרים, וזו מצנעת עצמה. כל הנשים מלקטות בין העומרים, וזו מלקטת מן ההפקר. (מדרש רות רבא)

אמר רב חנן בר רבא אמר רב: אלימלך ושלמון ופלוני אלמוני ואבי נעמי, כולן בני נחשון בן עמינדב הן.
(תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא, דף צ"א, ע"א.)

י. א"ר יוחנן, מאי דכתיב: [רות א] וַיְהִי בַיָּמֵי שְׁפּוֹט הַשּׁוֹפְטִים? דור ששופט את שופטיו, אומר לו: טול קיסם מבין שיניך, אומר לו: טול קורה מבין עיניך, אמר לו: [ישעיהו א] כספך היה לסיגים, אמר לו סבאך מהול במים.

יא. ה' כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה: ו והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מישראל:
(דברים כ"ה)

יב. "וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה וְתֹאמַר אֲנִי כִי רוּחַ אֲמַתְךָ וּפְרִשֶׁתְךָ כִּנְפֶךָ עַל אֲמַתְךָ כִּי גֹאֲלֶנּוּ אֶתְּהָ." ופרשת כנפך. כנף בגדך לכסותי בטליתך והוא לשון נישואין. כי גואל אתה. לגאול נחלת אישי כמו שנאמר (ויקרא כ"ה) בא גואלו הקרוב אליו וגאל וגומר. וחמותי ואני צריכות למכור נחלתנו. ועתה עליך לקנות, קנה גם אותי עמה שיזכר שם המת על נחלתו. כשאבוא אל השדה יאמרו זאת אשת מחלון:

(רות, פרק ג', פסוק ט'. רש"י שם.)

יג. הנה שורש החסידות הוא מה שאמרו ז"ל (ברכות מ"ז) "אשרי אדם שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו". והענין הוא כי הנה המצוות המוטלות על כל ישראל כבר ידועות הן וחובתן ידועה עד היכן היא מגעת. אמנם מי שאוהב את הבורא יתברך שמו אהבה אמיתית, לא ישתדל ויכוון לפטור את עצמו במה שכבר מפורסם מן החובה אשר על כל ישראל בכלל. אלא יקרה לו כמו שיקרה אל בן אוהב אביו, שאילו יגלה אביו את דעתו גילוי מעט שהוא חפץ בדבר מן הדברים, כבר ירבה הן בדבר ההוא ובמעשה ההוא כל מה שיוכל. ואף על פי שלא אמרו אלא פעם אחת ובחצי דיבור, הנה די לו לאותו הן להבין דעתו של אביו נוטה לעשות לו גם את אשר לא אמר לו בפירוש, כיון שיכול לדון בעצמו שיהא הדבר ההוא נחת רוח לפניו. ולא ימתין שיצווהו יותר בפירוש או שיאמר לו פעם אחרת. והנה דבר זה אנחנו רואים אותו בעינינו שייולד בכל עת ובכל שעה בין כל אוהב ורע, בין איש לאשתו, בין אב ובנו. כללו של דבר, בין כל מי שהאהבה ביניהם עזה באמת. שלא יאמר לו: לא נצטויתי יותר, די לי במה שנצטויתי בפירוש. אלא ממה שנצטווה ידון על דעת המצוה וישתדל לעשות מה שיוכל לדון שיהיה לו לנחת. והנה כמקרה הזה יקרה למי שאוהב בוראו גם כן אהבה נאמנת, כי גם הוא מסוג האוהבים. ותהיינה לו המצוות אשר ציווים גלוי ומפורסם לגילוי דעת בלבד, לדעת שאל העניין ההוא נוטה רצונו וחפצו יתברך שמו. ואז, לא יאמר: די לי במה שאמור בפירוש... אלא אדרבא, יאמר: כיוון שכבר מצאתי ראיתי שחפצו יתברך שמו נוטה לזה, יהיה לי לעיניי להרבות בזה הענין ולהרחיב אותו בכל הצדדים שאוכל לדון שרצונו יתברך חפץ בו וזהו נקרא: "לעשות נחת רוח ליוצרו".

(מסילת ישרים, פרק י"ט)